

ГОНЧАРЕНКО Г. А.

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент спеціальної кафедри № 1
«Правові засади державної безпеки»
(Інститут підготовки юридичних кадрів
для Служби безпеки України
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого)

УДК 342.951

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.2-2.18>

АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОВІДНОСИНИ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ СЕКТОРОМ БЕЗПЕКИ: ПОНЯТТЯ, ЗМІСТ ТА ОЗНАКИ

Статтю присвячено дослідженню особливостей сутності адміністративно-правових відносин у сфері управління сектором безпеки. Встановлено, що адміністративно-правові відносини у сфері управління сектором безпеки – це суспільні відносини, які регламентовані адміністративно-правовими нормами, наявні між їх учасниками, які мають взаємні суб'єктивні права й обов'язки щодо дотримання законодавства у сфері забезпечення національної безпеки. Аргументовано, що їх об'єктом є суспільні відносини з дотримання законодавства у сфері забезпечення національної безпеки. Визначено, що адміністративно-правові відносинами у сфері управління сектором безпеки складаються з чотирьох структурних елементів, таких як суб'єкт, об'єкт, зміст, юридичні факти. Встановлено, що учасниками адміністративно-правових відносин у досліджуваній сфері є фізична або юридична особа й суб'єкти сектору безпеки, а зміст адміністративно-правових відносинами у сфері управління сектором безпеки становлять взаємні права й обов'язки останніх.

Здійснено розподіл на дві групи суб'єктів адміністративно-правових відносин у сфері управління сектором безпеки. Першу складають правоохоронні та розвідувальні органи, державні органи спеціального призначення з правоохоронними функціями, сили цивільного захисту та інші органи, на які Конституцією та законами України покладено функції із забезпечення національної безпеки України. Другу складають громадяни та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки України. Такий розподіл здійснено на основі критерія щодо ролі функції забезпечення національної безпеки у сфері управління сектором безпеки. Якщо вона є однією з основних у суб'єктів, то нею є перша, коли суб'єкти опосередковано виконують такі функції, – друга.

Встановлено, що ознаками адміністративно-правових відносин у сфері управління сектором безпеки є виникнення та розвиток у сфері управління; наявність у учасників правовідносин сектору безпеки організаційно-розпорядчих та/або управлінських повноважень; регулювання таких відносин нормами адміністративного права; публічно-правовий характер; те, що для органів управління сектором безпеки, їх права є одночасно обов'язками; те, що одним із учасників таких відносин є орган або посадова особа, який (яка) наділені державно-владними повноваженнями у сфері забезпечення національної безпеки; наявність адміністративної відповідальності під час порушення правовідносин у сфері сектору безпеки; те, що суб'єкти правовідносин іноді мають право на вжиття заходів адміністративного примусу; те, що вони створюють належні умови для ефективної діяльності суб'єктів сектору безпеки (внутрішньо

організаційні відносини), а також не виключається існування зовнішньо організаційних відносин у сфері управління сектором безпеки.

Ключові слова: *правове регулювання, адміністративне право, державно-владні повноваження, публічно-владні відносини, суб'єкти публічного права, права й свободи громадянина і людини.*

Honcharenko H. A. Administrative relations in the field of security sector management: concepts, content and characteristics

The article is devoted to the study of features of the essence of administrative-legal relations in the field of security sector management. It has been established that administrative and legal relations in the field of security sector management are public relations that are regulated by administrative and legal norms existing between their participants, having mutual subjective rights and obligations regarding compliance with legislation in the field of ensuring national security. It is argued that their object is public relations to comply with legislation in the field of national security. It is determined that the administrative-legal relations in the sphere of security sector management consist of 4 structural elements as a subject, object, content, legal facts. It has been established that the participants in the administrative-legal relations in the field under study are the individual or legal entity and the security sector management entities, and the contents of the administrative-legal relations in the security sector management are the mutual rights and obligations of the latter.

It is proposed to divide into two groups of subjects of administrative and legal relations in the field of security sector management. The first is law enforcement and intelligence agencies, state Special Forces with law enforcement functions, civil protection forces and other bodies that are entrusted with the Constitution and laws of Ukraine to ensure national security of Ukraine. The second is citizens and public associations voluntarily participating in ensuring the national security of Ukraine. This distribution is based on the criterion of the role of the function of ensuring national security in the management of the security sector. If it is one of the main ones in the subjects, then this is the first, in the case when the subjects indirectly perform such functions, then the second.

It has been established that the following can be distinguished by the signs of administrative-legal relations in the sphere of management of the security sector: 1) the emergence and development of the sphere of management; 2) participants in legal relations of the security sector have organizational and administrative and/or managerial powers; 3) such relations are regulated by administrative law; 4) have a public law character; 5) for security sector management bodies, their rights are at the same time obligations; 6) one of the participants in such relations is a body or official (who) is vested with state-power powers in the field of ensuring national security; 7) the presence of administrative responsibility in case of violation of legal relations in the field of security sector; 8) subjects of legal relations, in some cases, have the right to apply administrative coercive measures; 9) create the appropriate conditions for the effective activities of security sector entities (intra-organizational relations) and the existence of externally organizational relations in the field of security sector management is not excluded.

Key words: *legal regulation, administrative law, state-power authority, public-power relations, subjects of public law, rights and freedoms of a citizen and a person.*

Вступ. Одним із невирішених питань управлінської діяльності у секторі безпеки є проблема встановлення єдиного підходу до визначення адміністративно-правових відносин. Адміністративно-правові відносини закладають основу розвитку та функціонування сектору безпеки України. Необхідність гарантувати дотримання правових умов розвитку

таких відносин зумовлює актуальність їх дослідження у сфері управління сектором безпеки, адже саме їх формування впливає на подальший розвиток держави, державної влади та суспільства.

Постановка завдання. Реформа системи управління сектором безпеки України, яка спостерігається в сучасних умовах в Україні, вказує на доцільність удосконалення правових відносин у діяльності їх суб'єктів. Нагальною науковою й практичною проблемою є розкриття особливостей адміністративно-правових відносин у сфері управління сектором безпеки. Проведення аналізу змісту адміністративно-правових відносин, виокремлення загальних ознак та розкриття його структурних елементів дадуть можливість більш ефективно реалізовувати завдання та функції у сфері забезпечення національної безпеки.

Результати дослідження. На проблематику з'ясування сутності адміністративно-правових відносин у науковій літературі звертали свою увагу такі науковці, як В.Б. Авер'янов, В.М. Гаращук, Ю.П. Битяк, Н.П. Матюхіна, І.Ф. Корж., Г.О. Пономаренко, В.А. Ліпкан, В.Г. Пилипчук, О.М. Шевчук. Так, І.Ф. Корж з'ясував особливості адміністративно-правового регулювання відносин у сфері державної безпеки України [1]; О.В. Панова досліджувала структуру адміністративно-правових відносин у сфері забезпечення публічної безпеки [2]; Г.О. Пономаренко звернула свою увагу на адміністративно-правові відносини, які виникають в управлінні забезпеченням національної безпеки Службою Безпеки України [3]; С.П. Пономарьов звернув увагу на адміністративно-правові відносини, які виникають у сфері організації та функціонування сектору безпеки та оборони [4, с. 29–30]; О.М. Шевчук вивчив зміст та особливості контрольних правовідносин у сфері обігу наркотичних засобів [5]. В юридичній науці досі не здійснено досліджень, які б розглядали адміністративно-правові відносини сектору безпеки з позицій управління цією системою. Отже, метою статті є дослідження правової проблематики змісту адміністративно-правових відносин у сфері управління сектором безпеки, розкриття їх структури, з'ясування їх ознак.

Дослідження виникнення та розвитку адміністративно-правових відносин у сфері управління сектором безпеки дасть нам можливість більш ефективно реалізувати управлінську діяльність у досліджуваній сфері, що буде сприяти зміцненню національної безпеки, держави та суспільства. Згідно з В.Б. Авер'яновим, адміністративно-правові відносини (або адміністративні правовідносини) є результатом регулюючого впливу адміністративно-правової норми на суспільні відносини, в результаті чого вони перетворюються на правові відносини [6, с. 88–89]. Слід погодитися з думкою І.П. Голосніченка про те, що адміністративні правовідносини не можуть виникнути поза суб'єктами права, вони виникають між ними як вольові відносини [7, с. 22–24]. А.К. Стальгевич вважає, що вольовий характер правовідносин означає, що їх суб'єкти проявляють у процесі їх реалізації власну індивідуально-суб'єктивну волю користуватися своїми правами й виконувати певні обов'язки [8, с. 24]. Отже, правовідносинам у сфері управління сектором безпеки властиві всі суттєві ознаки, притаманні правовідносинам загалом і, звичайно ж, адміністративним зокрема, в тому числі вольовий характер.

До ознак адміністративних відносин у наукових джерелах також відносять такі:

- не завжди виникають за принципом підпорядкування владі;
- розвиваються та виникають з ініціативи однієї зі сторін (в окремих умовах не є обов'язковою участь другої сторони);
- є організаційними;
- правові спори врегульовуються в адміністративному (позасудовому) порядку та порядку адміністративного судочинства [9, с. 207–208].

Цей перелік ознак адміністративно-правових відносин у юридичній літературі доповнюється такими:

- правова природа й форма управлінських відносин;
- є невід'ємною частиною державного управління;
- виникають у сфері виконавчо-розпорядчої діяльності;
- суб'єктами є органи державного управління;

– обов'язково з однієї сторони є суб'єкти (з владними повноваженнями), а об'єктом є дії, діяльність, поведінка людей, форми реалізації таких відносин;

– учасники досліджуваних відносин, які порушили вимоги правових норм з адміністративного права, підлягають відповідальності перед державою в особі її органів (як правило, органів виконавчої влади) [10, с. 16–17; 11, с. 30–31].

Ю.П. Битяк розрізняє такі риси (ознаки) адміністративно-правових відносин:

1) вони є публічними правовідносинами; однією зі сторін завжди є носій юридично-владних повноважень, однак, крім органів публічної адміністрації, суб'єктами можуть бути інші суб'єкти публічного та приватного права, якщо їм делеговані державні функції та повноваження; не виключається передача функцій самоврядним організаціям та іншим громадським об'єднанням; за умови, що ці суб'єкти діють у публічному інтересі та реалізують державні функції у сфері публічного адміністрування, їх відносини є адміністративними;

2) є відносинами влади та підпорядкування й визначаються нерівністю сторін;

3) відносини можуть виникати за ініціативою кожної зі сторін;

4) з одного боку, є формою соціальних відносин, з іншого боку, є формою організаційних відносин, у реалізації яких вирішуються завдання управлінської діяльності;

5) спори, як правило, вирішуються в адміністративному порядку;

6) порушення вимог адміністративно-правової норми тягне за собою юридичну відповідальність, не виключається іноді судовий порядок притягнення до відповідальності [12, с. 54–56].

Взявши за основу вищенаведену позицію, доходимо висновку, що адміністративно-правові відносини у сфері управління сектором безпеки мають такі ознаки:

– виникнення та розвиток у сфері управління;

– учасники правовідносин сектору безпеки мають організаційно-розпорядчі та/або управлінські повноваження;

– такі відносини врегульовані нормами адміністративного права;

– мають публічно-правовий характер;

– для органів управління сектором безпеки їх права є одночасно обов'язками;

– одним із учасників таких відносин є орган або посадова особа, який (яка) наділені державно-владними повноваженнями у сфері забезпечення національної безпеки;

– наявність адміністративної відповідальності під час порушення правовідносин у сфері сектору безпеки;

– суб'єкти правовідносин іноді мають право на вжиття заходів адміністративного примусу;

– створюються належні умови для ефективної діяльності суб'єктів сектору безпеки (внутрішньо організаційні відносини), однак не виключається існування зовнішньо організаційних відносин у сфері сектору безпеки тощо.

Стосовно терміна «адміністративно-правові відносини» в юридичній літературі, то Ю.П. Битяк розуміє його як суспільні відносини у сфері публічного управління, учасники яких виступають носіями прав та обов'язків, врегульованими нормами адміністративного права [12, с. 54], з чим ми погоджуємось. Г.О. Пономаренко надає авторське визначення правової конструкції адміністративно-правових відносин, які складаються в управлінні забезпеченням національної безпеки Службою Безпеки України: врегульовані адміністративно-правовими нормами суспільні відносини, які складаються у зв'язку із охороною та захистом життєво важливих інтересів людини й громадянина, суспільства й держави від внутрішніх загроз, одним із обов'язкових учасників яких є СБ України або її підрозділ чи працівник як різновид правовідносин, тобто суспільних відносин, врегульованих нормами права [3, с. 199].

На нашу думку, під адміністративно-правовими відносинами у сфері управління сектором безпеки слід розуміти регламентовані адміністративно-правовими нормами суспільні відносини управлінсько-розпорядчого та (або) організаційного характеру, що виникають у секторі безпеки задля дотримання прав і свобод людини й громадянина, законних

інтересів суспільства й держави, внутрішньо організаційної діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, що наділені повноваженнями у сфері забезпечення національної безпеки.

Під час дослідження адміністративно-правових відносин системи сектору безпеки приділимо увагу таким елементам його структури, які в наукових джерелах не визначені. В загальному підході до з'ясування структури адміністративно-правових відносин у юридичній літературі розрізняють ті, що мають три та чотири складники. Так, Ю.П. Битяк вважає, що структуру адміністративно-правових відносин об'єднують суб'єкт, об'єкт та зміст [12, с. 54], такої думки дотримуються С.В. Ківалов, Л.Р. Біла [13, с. 29], С.Г. Стеценко [14, с. 85], О.І. Харитонова [17, с. 74]. Однак Т.О. Коломєць зазначає, що до цієї структури входять суб'єкти, об'єкти та юридичні факти [18, с. 19]. Г.В. Кикоть зазначає, що правові відносини складаються з трьох (суб'єкт, об'єкт, зміст) або чотирьох (суб'єкт, об'єкт, суб'єктивні права, юридичні обов'язки) елементів, а також вказує на те, що в їх структурі потрібно визначати не тільки елементи правовідносин як явища статистичного, але й проводити аналіз взаємозв'язку та взаємодії їх структуроутворюючих елементів [17, с. 72]. О.М. Шевчук у змісті контрольних відносин у сфері обігу наркотичних засобів розрізняє об'єкт, суб'єкт і зміст, юридичні факти [5, с. 170]. О.В. Панова до структури адміністративно-правових відносин у сфері забезпечення публічної безпеки відносить суб'єкти, об'єкти правовідносин, їх нормативний зміст (суб'єктивні права та обов'язки учасників правовідносин) та юридичний факт виникнення [2, с. 46]. В.В. Шуба, досліджуючи адміністративно-правові відносини, до складових частин їх структури відносить «суб'єктів адміністративно-правових відносин; об'єкти адміністративно-правових відносин; зміст адміністративно-правових відносин; юридичні факти як підстави для виникнення, зміни та припинення адміністративно-правових відносин» [18, с. 5]. Враховуючи вищевикладене, вважаємо, що доцільно в структурі адміністративних правовідносин у сфері управління сектором безпеки виділити суб'єкт, об'єкт, зміст, а також юридичні факти.

Розглянемо більш детально суб'єкт, об'єкт, зміст, а також юридичні факти у сфері управління сектором безпеки. Немає єдиного підходу в літературі до розуміння суб'єкта адміністративних правовідносин. Так, В.К. Колпаков вважає, що суб'єктом (сторонами) адміністративно-правових відносин є суб'єкти адміністративного права, тобто носії передбачених нормативно-правовими нормами прав та обов'язків, котрі здатні ці права реалізувати, а покладені обов'язки виконувати [19, с. 103]. Однак існують позиції, в яких науковці ототожнюють суб'єктів адміністративного права та суб'єктів адміністративних правовідносин. Наприклад, Д.М. Бахрах зазначає, що «суб'єктами адміністративного права є всі учасники управлінських відносин, які адміністративно-правовими нормами наділені правами, обов'язками та здатністю вступати у правовідносини. Тобто правовідносини в цьому разі виступають головним каналом реалізації правових норм, і носій прав і обов'язків зазвичай стає суб'єктом правовідносин, і в загальному колі ці поняття співпадають» [20, с. 4].

На думку Г.І. Петрова, до повного складу суб'єктів у сфері державного управління слід включити громадян, осіб без громадянства та іноземців; органи державного управління та структурні підрозділи їх апарату; державні й громадські підприємства, установи та їх структурні підрозділи; органи громадських організацій, діяльність яких регулюється правом, та їх внутрішні підрозділи; організації, які сприяють державному управлінню; службовців, які є носіями адміністративних прав та обов'язків [21, с. 102]. На думку В.К. Колпакова та О.В. Кузьменка, до основних носіїв суб'єктивних прав та обов'язків у сфері державного управління загалом та виконавчої влади зокрема належать Президент України; органи виконавчої влади; державні службовці як суб'єкти, у діяльності яких об'єктивуються повноваження державних органів управління; громадяни України, іноземці, особи без громадянства; органи місцевого самоврядування; об'єднання громадян; суб'єкти підприємницької діяльності [22, с. 75–76]. Таким чином, вважаємо, що до суб'єктного складу сектору безпеки належать особи, наділені правами та відповідними обов'язками у секторі безпеки, зміст прав та обов'язків яких врегульовано законодавством, що охоплює сектор безпеки.

Суб'єктами адміністративно-правових відносин у сфері управління сектором безпеки в Україні є велика кількість осіб та органів, організацій, у зв'язку з чим слід їх розподілити на ті, у яких функція у сфері управління сектором безпеки є однією з основних (головних), й ті, які виконують такі функції опосередковано. Так, відповідно до ст. 1 Закону України «Про національну безпеку», визначено правову конструкцію «сектор безпеки і оборони». Передбачено, що сектор безпеки і оборони – це система органів державної влади, Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних та розвідувальних органів, державних органів спеціального призначення з правоохоронними функціями, сил цивільного захисту, оборонно-промислового комплексу України, діяльність яких перебуває під демократичним цивільним контролем і, відповідно до Конституції та законів України, за функціональним призначенням спрямована на захист національних інтересів України від загроз, а також громадяни та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки України (п. 16). [23].

Фактично розуміння сектору безпеки в цьому законодавчому визначенні слід використовувати без органів, що забезпечують лише оборону. Також до системи сектору безпеки законодавець відносить громадян та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки України і яких, на нашу думку, слід віднести до другої групи суб'єктів адміністративно-правових відносин у сфері управління сектором безпеки. До першої групи доцільно віднести правоохоронні та розвідувальні органи, державні органи спеціального призначення з правоохоронними функціями, сили цивільного захисту та інші органи, на які Конституцією та законами України покладено функції із забезпечення національної безпеки України. Такі органи передбачені в Законі України «Про національну безпеку» як сили безпеки (п. 17 ст. 1).

Другим елементом адміністративно-правових відносин у сфері управління сектором безпеки є їх об'єкт. Так, Т.О. Коломоєць під об'єктом адміністративно-правових відносин розуміє «те, на що спрямовано інтереси суб'єктів, з приводу чого останні вступають у адміністративно-правові відносини. Між елементами таких відносин існує нерозривний зв'язок. Об'єктом цих відносин можуть бути різноманітні матеріальні та нематеріальні блага, які становлять публічну цінність, і діяння суб'єктів та об'єктів публічного управління, пов'язані з цим благом» [16, с. 234]. Іншу точку зору визначають такі науковці, як Л.Л. Попова, Ю.М. Козлов, Д.М. Овсянко. Вони вважають, що об'єктами адміністративно-правових відносин є воля, свідомість та опосередкована ними поведінка (дії) тих, ким управляють у сфері реалізації виконавчої влади. Деколи, як відзначають автори, об'єктом адміністративно-правових відносин може бути будь-який матеріальний предмет (наприклад, знаряддя правопорушення) без урахування того, що адміністративно-правовому регулюванню підлягають не речі, а дії людини по відношенню до цієї речі [24, с. 82–83]. На думку О.Р. Дашковської, під об'єктом правовідносин розуміють матеріальні або нематеріальні блага, заради отримання, передачі або використання яких виникають права й обов'язки їх учасників [25, с. 343]. На нашу думку, об'єктом адміністративно-правових відносин у сфері управління сектором безпеки є поведінка (дії або бездіяльність) осіб суб'єктів управління сектором безпеки щодо реалізації нормативно-правовим чином впорядкованої діяльності сектору безпеки, а також забезпечення національної безпеки країни (життєво важливих інтересів країни).

В подальшому потрібно звернути увагу на таку складову частину адміністративно-правових відносин управління сектором безпеки, як їх зміст. В.В. Галунько зазначає, що зміст адміністративно-правових відносин – це сукупність суб'єктивних публічних прав та юридичних обов'язків суб'єктів адміністративного права, коли кожному суб'єктивному праву одного суб'єкта адміністративно-правових відносин відповідає юридичний обов'язок іншого суб'єкта, й навпаки [26, с. 125]. Інші дослідники зазначають, що зміст адміністративно-правових відносин фактично визначається як соціальні, економічні, культурні та деякі інші суспільні відносини, які через норми адміністративного права знайшли свою адміністративно-правову форму й визначили адміністративні права та юридичні обов'язки суб'єктів цих відносин [27, с. 95]. Отже, зміст адміністративно-правових відносин управління сектором безпеки складається із суб'єктивних прав та обов'язків учасників правовідносин.

Четвертим, і останнім, невід'ємним елементом адміністративно-правових відносин у сфері управління сектором безпеки є юридичний факт. У науковій і навчальній юридичній літературі під юридичними фактами розуміються конкретні життєві обставини, які, відповідно до норм права, спричиняють настання тих чи інших правових наслідків, зокрема виникнення, зміну чи припинення правовідносин [28, с. 5]. Під час розмежування підстав та умов виникнення, зміни й припинення правовідносин безпосередніми умовами є правосуб'єктність їх учасників і наявність відповідних правових норм. Необхідною підставою є наявність юридичного факту, тобто певної обставини, з якою норма права пов'язує рух правовідносин, тобто їх виникнення, зміну та припинення, підставами для чого служать різноманітні юридичні факти. Загально визнаною є класифікація останніх за вольовою ознакою на юридичні дії та юридичні події [12, с. 58]. Вищенаведене може бути характерне також для адміністративно-правових відносин у сфері управління сектором безпеки. Юридичні дії – це вольова поведінка відповідних суб'єктів, тобто те, що від них залежить. Ці дії поділяються на правомірні, що здійснюються відповідно до приписів норм, і неправомірні. Підставами виникнення, зміни й припинення правовідносин у досліджуваній сфері є, на нашу думку, юридичні факти.

Висновки. Підсумовуючи наведені міркування, доходимо висновку, що адміністративно-правові відносини є обов'язковою складовою частиною системи управління сектором безпеки в Україні. Вони впливають на ефективність адміністративно-правового забезпечення національної безпеки країни. Адміністративно-правові відносини у сфері управління сектором безпеки – це суспільні відносини, які регламентовані адміністративно-правовими нормами, наявні між їх учасниками, які мають взаємні суб'єктивні права й обов'язки щодо дотримання законодавства у сфері забезпечення національної безпеки. Їх об'єктом є суспільні відносини з дотримання законодавства у сфері забезпечення національної безпеки. Вони складаються з чотирьох структурних елементів, таких як суб'єкт, об'єкт, зміст, юридичні факти. Учасниками адміністративно-правових відносин є фізична або юридична особа й суб'єкти сектору безпеки. Зміст адміністративно-правових відносин у сфері управління сектором безпеки становлять взаємні права й обов'язки останніх.

Ознаками адміністративно-правових відносин у сфері управління сектором безпеки є такі:

- виникнення та розвиток у сфері управління;
- учасники правовідносин сектору безпеки мають організаційно-розпорядчі та/або управлінські повноваження;
- такі відносини врегульовані нормами адміністративного права;
- мають публічно-правовий характер;
- для органів управління сектором безпеки їх права є одночасно обов'язками;
- одним із учасників таких відносин є орган або посадова особа, який (яка) наділені державно-владними повноваженнями у сфері забезпечення національної безпеки;
- наявність адміністративної відповідальності під час порушення правовідносин у сфері сектору безпеки;
- суб'єкти правовідносин іноді мають право на вжиття заходів адміністративного примусу;
- створюються належні умови для ефективної діяльності суб'єктів сектору безпеки (внутрішньо організаційні відносини), а також не виключається існування зовнішньо організаційних відносин у сфері сектору безпеки.

Список використаних джерел:

1. Корж І.Ф. Адміністративно-правове регулювання відносин у сфері державної безпеки України : монографія. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2013. 384 с.
2. Панова О.О. Особливості структури адміністративно-правових відносин у сфері забезпечення публічної безпеки. *Журнал східноєвропейського права*. 2018. № 50. С. 44–49.
3. Пономаренко Г.О. Адміністративно-правові відносини, які виникають в управлінні забезпеченням національної безпеки Службою безпеки України. *Форум права*. 2007. № 3. С. 195–201.

4. Пономарьов С.П. Адміністративно-правове забезпечення діяльності сектору безпеки і оборони України : дис. ... докт. юрид. наук. 2018. URL: <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/science/rada/auto/25/1.pdf>.
5. Шевчук О.М. Контрольні правовідносини у сфері обігу наркотичних засобів, їх зміст та особливості. *Вісник Запорізького національного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2013. № 1. Ч. 1. С. 167–174.
6. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник : у 2 т. Т. 1 : Загальна частина / ред. колегія: В.Б. Авер'янов (голова). Київ : Юридична думка, 2004. 584 с.
7. Адміністративне право України: основні поняття : навчальний посібник / за заг. ред. І.П. Голосніченка. Київ : ГАН, 2005. 232 с.
8. Стальгевич А.К. Некоторые вопросы теории социалистических правовых отношений. *Советское государство и право*. 1957. № 2. С. 24–28.
9. Ніканорова О.В. Адміністративно-правові відносини: ознаки та класифікація. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2014. Вип. 6. Ч. 1. Т. 2. С. 206–210.
10. Алфьоров С.М., Ващенко С.В., Долгополова М.М. та ін. Адміністративне право. Загальне частина : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 216 с.
11. Аюпов Р.М. Адміністративно-правові відносини за участю господарських судів в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 ; Сумський державний університет. Суми, 2017. 253 с.
12. Адміністративне право : підручник / за ред. Ю.П. Битяка. Харків : Право, 2020. 392 с.
13. Ківалов С.В., Біла Л.Р. Адміністративне право України : навчально-методичний посібник. Одеса : Юридична література, 2006. 488 с.
14. Стеценко С.Г. Адміністративне право України : навчальний посібник. Київ : Атіка, 2009. 624 с.
15. Харитонов О.І. Адміністративно-правові відносини (проблеми теорії) : монографія. Одеса : Юридична література, 2004. 328 с.
16. Адміністративне право України : підручник / за заг. ред. Т.О. Коломєць. Київ : Істина, 2010. 362 с.
17. Кикоть Г.В. Юридичні факти в системі правовідносин : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 ; ІДП НАН України. Київ, 2006. 198 с.
18. Шуба В.В. Адміністративно-правові відносини в діяльності органів прокуратури України: загальнотеоретичні аспекти : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 ; Національна юридична академія України ім. Я. Мудрого. Харків, 2007. 20 с.
19. Колпаков В.К. Адміністративно-правові відносини: поняття та види. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2013. № 1. С. 101–104. URL: http://lsej.org.ua/1_2013/ukr/Kolpakov.pdf.
20. Бахрах Д.Н. Система субъектов советского административного права. *Советское государство и право*. 1986. № 2. С. 41–48.
21. Петров Г.И. Советское административное право. Часть общая : учебное пособие. Ленинград : издательство Ленинградского университета, 1960. 344 с.
22. Колпаков В.К., Кузьменко О.В. Адміністративне право України : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2003. 544 с.
23. Про національну безпеку : Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. Ст. 241.
24. Попова Л.Л., Козлов Ю.М., Овсянко Д.М. Административное право : учебник. Москва : Юристъ, 2002. 697 с.
25. Цвік М.В., Петришин О.В., Авраменко Л.В. та ін. Загальна теорія держави і права : підручник. Харків : Право, 2010. 584 с.
26. Галуцько В.В. Адміністративно-правові відносини: алгоритм дослідження суспільних відносин. *Наукові записки Кіровоградського державного університету ім. В. Винниченка. Серія: Право*. 2017. № 1. С. 4–10.
27. Горбач А.М. Зміст адміністративно-правових відносин: теорія і практика. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2017. Вип. 43. Т. 3. С. 91–96.
28. Исаков В.Б. Юридические факты в советском праве. Москва : Юридическая литература, 1984. 144 с.

